

ریشه‌های شکل‌گیری طرح تحول
در گفت‌وگو با دکتر قاضی زاده

ما چرا از کجا شروع شد؟

جایگاه طرح تحول در

برنامه‌های توسعه‌ای کشور

عزیز خدا بسکابادی

گفت‌وگو
مهدی پناهی

بعد طراحی برنامه کنیم. بعد از طراحی است که در فرآیند اجرا، این سؤال را می‌پرسیم که مجریان چگونه آن را اجرا کردند.

پس از این جا شروع کنیم که نظام سلامت در کشور ما چه مشکلاتی داشت که به طرح تحول نظام سلامت رسیدیم؟

ما یک پارادایم جهانی داشتیم به اسم universal health coverage که دستورالعمل ثانویه سازمان جهانی بهداشت بود که بعد از سال ۲۰۱۰ اعلام کرد PHC همچون گذشته ضرورت دارد، primary health care موضوعی بود که در اجلاس آلماتی ۱۹۷۰ تصویب شده و موضوع آن مراقبت‌های اولیه بهداشت بود. بر اساس PHC مدل ایرانی شبکه‌های بهداشتی درمانی شکل گرفت و طراحی آن قبل از انقلاب انجام شد و بعد از انقلاب بازبینی‌اش کردیم و شبکه‌های بهداشتی و درمانی را طراحی و اجرا کردیم. در زمان دکتر مرندي، هدف هم این بود که عدالت افقی را در حوزه سلامت توسعه بدهیم، البته خود عدالت عمودی در سلامت هم بحث دیگری است که به عنوان مبانی سلامت شناخته می‌شوند. در عدالت افقی باید میزان دسترسی مردم به خدمات اولیه سلامت را در مناطق محروم بیشتر کنیم، آن زمان بیشتر مناطق روستایی بود، با توجه به خدمات درمانی و بهداشتی در شهرهای زیر ۲۰ هزار نفر و روستاها می‌توانستیم ۸۰ درصد مردم را تحت پوشش خدمات اولیه سلامت در بیاوریم، بعد مدل شهری‌اش را هم طراحی کردیم. در مدل روستایی خدمات فعال بود یعنی مراقبت فعال بود، یعنی مردم برای سلامتشان مراقبی به نام بهوز داشتند که شناسنامه سلامت آن‌ها را داشت و رسیدگی می‌کرد و در صورت ضرورت خدمات اولیه درمان را هم تأمین می‌کرد یا به یک پزشک ارجاع می‌داد. در این روش جهش شاخص‌های سلامت را شاهد بودیم، امید به زندگی‌مان از ۵۴ سال در سال ۱۳۵۷ به ۷۳ در سال ۱۳۹۰ رسید. این رشد در دنیا بی‌نظیر بود و باعث شد مدل ما مدل نمونه شود. اما اصل ۴ ترومن با اصلاحات ارضی وارد ایران شد و اراضی بزرگ و مراکز تولیدی ایران را به یک اقتصاد خرد تولیدی تبدیل کرد و کشاورزی را نابود کرد. بعد از این دو تغییر

امیر حسین قاضی‌زاده نماینده مردم مشهد در مجلس و نایب رئیس دوم کمیسیون بهداشت و درمان در مجلس نهم است که سابقه دو دوره نمایندگی و عضویت در کمیسیون‌های مختلف بهداشت، اجتماعی و تحقیق را دارد، علاوه بر این رئیس دانشگاه علوم پزشکی سمنان نیز بوده است. لذا در بررسی طرح تحول هم به گذشته طرح و هم به موضوع بیمه‌ها اشاره می‌کند، طرح تحول در نظر بسیاری مربوط به دولت یازدهم و عمدتاً با کاهش سهم پرداخت از جیب مردم است، در حالی که به گفته قاضی‌زاده این طرح در یک برنامه کلی قرار داشته که همزمان با برنامه پنجم توسعه و سیاست‌های ابلاغی سلامت تدوین شده است و اصلاً قرار نبوده از همین ابتدا وارد بحث بر خورد یا زیرمیزی و اصلاح تعرفه‌ها شود، اقدامی که به اعتقاد قاضی‌زاده ضربه جدی به این برنامه زد. در ادامه این گفت‌وگو را بخوانید.

با توجه به اجرای طرح تحول از سال ۹۳ و کسب تجربه اجرایی، شما موافق این طرح هستید؟

من از طراحان طرح تحول بوده‌ام، اما آنچه طراحی شده چگونه اجرا شده، چه تغییری داشته، چه ضامنی اضافه شده و چقدر منابع مالی آن محقق شده موضوع دیگری است. ما متغیرهایی داریم که با توجه به آن‌ها برای رسیدن به هدف‌هایمان برنامه‌ریزی می‌کنیم، ساختار مدیریتی، اصلاح فرآیند، فرآیند نیروی انسانی و مالی، هر کدام که محقق نشوند، طراحی شما ضربه می‌خورد؛ بنابراین اگر طرح تحول را بخواهیم بررسی کنیم باید مکاتب موجود را بحث کنیم. نگاه دنیا به سلامت چیست؟ نقش حکومت در سلامت چیست؟ مسائل شرعی‌اش چیست؟ بعد بیاییم تحولات را بگوییم، مشکلات و مسائل ما چه بوده است و بر اساس این مقدمه ما چه نکاتی را باید اصلاح کنیم،